

dr hab. Magdalena Jakubska-Szymiec
dziedzina: sztuki
dyscyplina artystyczna – sztuki muzyczne
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych
Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego
w Poznaniu

Poznań, 8.12.2023r.

Ocena pracy doktorskiej mgr Agnieszki Jutkiewicz, sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki, dyscyplinie artystycznej - sztuki muzyczne, wszczętym przez Radę Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku

Zleceniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, pismo z dnia 13.09.2023 r.

Dotyczy:

Uchwały Senatu Akademii Muzycznej w Gdańsku nr 210/2023 z dnia 11.09.2023 roku oraz na podstawie art. 14 ust.2 pkt. 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. *o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki* w zw. z art. 179 ust. 1 ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku *Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce* powierzeniu mi przez Radę Dyscypliny Artystycznej roli recenzenta rozprawy doktorskiej w przewodzie doktorskim Pani mgr Agnieszki Jutkiewicz.

Przewód doktorski został wszczęty w dniu 25.02.2019 roku uchwałą Rady Wydziału Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku (Uchwała nr 61/2018-2019).

Ocena rozprawy doktorskiej

Rozprawa doktorska mgr Agnieszki Jutkiewicz pt. *Transkrypcja jako istotny element w rozwoju i popularyzacji saksofonu* składa się z dzieła artystycznego w postaci nagrania audio na nośniku CD, a także opisu rozprawy doktorskiej. Promotorem doktoratu jest prof. dr hab. Dariusz Samól.

Dzieło artystyczne zawiera nagranie wybranych utworów w transkrypcji na saksofon altowy solo, saksofon altowy i fortepian oraz saksofon altowy i głos recytujący. Nagrania dokonano w dniach 6-7 maja 2023 roku w Sali Kameralnej Narodowego Forum Muzyki we Wrocławiu.

Utwory zostały zarejestrowane a następnie opisane w następującym porządku:

- 1) Georg Philipp Telemann *Sonata a-moll* TWV 41a3
- 2) Johann Sebastian Bach *Partita a-moll* BWV 1013
- 3) Claude Debussy *Syrinx*
- 4) Benjamin Britten *Six Metamorphoses after Ovid* op.49

Wykonawcy:

Agnieszka Jutkiewicz – saksofon altowy,
Małgorzata Blejzing – fortepian,
Katarzyna Trocewicz – recytacja,
Paul Ostapczuk – realizacja nagrań, miks i mastering,
Zbigniew Zygmunt – konsultacje i produkcja nagrań.

Ocena dzieła artystycznego

Oceniając artystyczny poziom zaprezentowanego nagrania zwróciłam uwagę na kilka aspektów, które należy podkreślić. W przedstawionym nagraniu saksofonistka zaprezentowała się jako instrumentalistka świadoma, muzyczna i rozumiejąca istotę przekazu ekspresyjnego, jakże ważnego w przypadku naszej dziedziny. Doktorantka dobrze czuje prowadzenie frazy, umiejętnie buduje napięcia z towarzyszącą emocją, trafnie ukazując kulminację. Zaletą Pani Agnieszki Jutkiewicz jako saksofonistki jest niewątpliwie dobre wycucie pulsu, a także zachowanie konsekwencji artykulacyjnej. Uważam, że część artystyczna przedstawionego dzieła jest na przyzwoitym poziomie, uwzględniając umiejętności emocjonalnego przekazu,

rozumienia partytury z zachowaniem konsekwentnej stylistyki, a także wyobraźni, potrzebnej do zbudowania odpowiedniego klimatu pasującego do charakteru muzyki. Należy docenić autorkę za wnikliwe przeanalizowanie tradycji wykonawczej utworów muzyki barokowej, w szczególności z zakresu ornamentacji i wykonawstwa muzyki dawnej. Doktorantka ma ciekawe pomysły i rozwiązania interpretacyjne, a także dojrzałe wyczucie czasu w muzyce. Poziom trudności wybranych utworów w aspekcie techniczno-wykonawczych nie należy do zaawansowanych.

Moje zastrzeżenie budzi jednak jeden z elementów wykonawczych doktorantki, a jest nim estetyka dźwięku zastosowana podczas realizowania nagrania. Rozpoczynając słuchanie dzieła artystycznego, miałam wrażenie odsłuchiwania archiwalnych nagrań saksofonistów lat 50. 60. i 70. XX wieku - Marcela Mule'a, Sigurda Raschera czy Jeana-Marie Londeix'a. Początkowo założyłam, że mogło być to celowe działanie Pani Agnieszki, która nawiązuje do tych archiwalnych nagrań transkrybowanych utworów z epoki baroku, jednak w dalszych utworach - nurtu impresjonistycznego (C. Debussy *Syrinx*) oraz kompozycji okresu powojennego XX w. (B. Brittena *Six Metamorphoses after Ovid* op.49) jakość i estetyka dźwięku nie uległy stylistycznej zmianie. Zastosowana jakość i estetyka dźwięku odbiega od dzisiejszego kanonu klasycznego dźwięku saksofonu.

Ocena części opisowej

Praca pisemna, która jest integralną częścią dzieła artystycznego, nosi tytuł *Transkrypcja jako istotny element w rozwoju i popularyzacji saksofonu*. Praca zapisana na 138 stronach zawiera: wstęp, cztery rozdziały oraz zakończenie. Jako załącznik do pracy zamieszczono katalog wybranych transkrypcji na saksofon w podziale na sześć rodzajów obsady wykonawczej: saksofon solo, saksofon sopranowy i fortepian, saksofon altowy i fortepian, saksofon tenorowy i fortepian, saksofon barytonowy i fortepian oraz kwartet saksofonowy, streszczenie w języku polskim oraz angielskim. W rozdziale pierwszym autorka definiuje pojęcie transkrypcji oraz dokonuje klasyfikacji opartej na stosowaniu różnorodnych technik przenoszenia kompozycji oryginalnych na inną obsadę wykonawczą. Rozdział ten przybliży tradycje i wybrane nurty transkrybowania obecnie w historii muzyki. Rozdział drugi przedstawia szczegółowy życiorys Adolphe'a Saxa. Jest to 12 stron tekstu, który nie wnosi merytorycznego powiązania z tematem pracy opisowej. Rozdział trzeci zawiera zbyt obszerny,

czasami zbyt szczegółowy kontekst historyczny. Autorka cytuje często po kilka akapitów z różnych źródeł, otaczając je jedynie skąpym komentarzem, czasami nawet nie podsumowując w żaden sposób zacytowanej treści. Rozdział czwarty zawiera analizę i opis zagadnień wykonawczych czterech zarejestrowanych utworów. Podczas poszukiwań w temacie tradycji wykonawczych utworów muzyki barokowej autorka posłużyła się specjalistyczną literaturą na temat źródeł materiału nutowego i interpretacji poszczególnych dzieł oraz traktatami z zakresu ornamentacji i wykonawstwa muzyki dawnej. Informacje na temat życia i stylu kompozytorskiego C. Debussy'ego autorka zaczerpnęła głównie z publikacji F. Lesure'a *Claude Debussy. A Critical Biography* w tłumaczeniu Marie Rolf oraz *Debussy. A Painter in Sound* Stephena Walsha. Interpretację kompozycji B. Brittena *Six Metamorphoses after Ovid* op.49 autorka oparła na analizie dwunastotomowego dzieła Owidiusza. Dostępne w języku polskim wydania obejmują *Metamorfozy* w przekładzie A. Kamińskiej i S. Stabryły oraz *Przemiany* w tłumaczeniu B. Kicińskiego. W celu opracowania wybranych dzieł autorka przeprowadziła również rozmowy i konsultacje z instrumentalistami w specjalnościach związanych z oryginalną obsadą wykonawczą transkrybowanych dzieł, jaką jest flet traverso, obój historyczny, klawesyn, współczesny flet poprzeczny oraz obój. Po analizie każdego z utworów brakuje akapitu własnych wniosków i przemyśleń. W zakończeniu można byłoby oczekiwać syntetycznego ujęcia poruszanych wcześniej problemów i jakiegoś podsumowującego spojrzenia na wykonaną pracę analityczną. Tego typu uwagi stanowią tu jednak mniejszość, a ustępują miejsca ogólnym rozważaniom.

Autorka w pracy bardzo dobrze posługuje się językiem polskim. Korzystała również z bogatej bibliografii, a także stron internetowych. Praca jest starannie napisana, pojawiły się kosmetyczne/edytorskie błędy - pozostawianie jednoliterowych spójników na końcu wiersza (np.: w, i, z, a, o) nie jest zabronione przepisami ortograficznymi, jednak w pracy naukowej Doktorant powinien unikać tej niezręczności.

Konkluzja

Praca doktorska Pani mgr Agnieszki Jutkiewicz w mojej ocenie jest merytorycznie niekompletna. Autorka zdecydowała się wyłącznie na wybór utworów, które od lat stanowią pewnego rodzaju „bazę” opracowanych i wydanych utworów w transkrypcji na saksofon. Oczywiście mogą one posłużyć jako punkt odniesienia/porównania do podjęcia przez autorkę własnych transkrypcji utworów, które nie były jeszcze opracowane na saksofon. W takiej sytuacji, bez wątpienia, pojawiłby się pierwiastek badawczych poszukiwań oraz oryginalnych

dr hab. Magdalena Jakubska-Szymiec
dziedzina: sztuki
dyscyplina artystyczna – sztuki muzyczne
Katedra Instrumentów Dętych Drewnianych
Akademia Muzyczna im. Ignacego Jana Paderewskiego
w Poznaniu

Poznań, 30.10.2024 r.

**Ocena poprawionej pracy doktorskiej mgr Agnieszki Jutkiewicz,
sporządzona w związku z przewodem doktorskim w dziedzinie sztuki,
dyscyplinie artystycznej – sztuki muzyczne, wszczęty przez Radę Wydziału
Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki
w Gdańsku**

Ocena poprawionej rozprawy doktorskiej:

Rozprawa doktorska mgr Agnieszki Jutkiewicz pt. *Transkrypcja jako istotny element w rozwoju i popularyzacji saksofonu* składa się z dzieła artystycznego w postaci nagrania audio na nośniku CD pt. *Sax Scriptions*, a także opisu rozprawy doktorskiej. Doktorantka w odniesieniu do konkluzji mojej pierwszej recenzji postanowiła zrezygnować z jednego z przedstawionych wcześniej utworów – Benjamina Brittena *Six Metamorphoses after Ovid* op. 49 i uzupełniła pracę o dwie wybrane kompozycje w autorskiej transkrypcji na saksofon altowy.

Obecnie dzieło artystyczne zawiera wybrane transkrypcje utworów na saksofon altowy solo, saksofon altowy i głos recytujący, saksofon altowy i fortepian oraz saksofon altowy, fortepian i bęben obręczowy. Ponownych nagrań dokonano w dniach 6-13 lipiec 2024 w ap-studio we Wrocławiu. Kolejność prezentowanych utworów na płycie *Sax Scriptions* różni się od kolejności opisywanych utworów w przedłożonej dysertacji.

Kolejność utworów dzieła artystycznego:

- 1) Claude Debussy *Syrinx* for flute solo (trans. na saksofon altowy – Jean-Marie Londeix),
- 2) Nebojša Jovan Živković *Valse Serbe* for marimba and piano (trans. na saksofon altowy, fortepian i bęben obręczowy – Agnieszka Jutkiewicz),
- 3) Johann Sebastian Bach *Partita a-moll* for flute solo BWV 1013 (trans. na saksofon altowy – Agnieszka Jutkiewicz),
- 4) Georg Phipippe Telemann *Sonata a-moll* for oboe and basso continuo TWV 41:a3 (trans. na saksofon altowy – Jean-Marie Londeix, revised – Agnieszka Jutkiewicz),

5) Josef Ceremuga *Sonata Elegica* per viola e piano (trans. na saksofon altowy – Agnieszka Jutkiewicz).

Wykonawcy:

Agnieszka Jutkiewicz – saksofon altowy

Małgorzata Blejzing – fortepian

Katarzyna Trocewicz – recytacja

Artur Mickiewicz – bęben obręczowy

Arkadiusz Podstwaka – realizacja nagrań, miks i mastering

Anna Wlazłowska – okładka i zdjęcia

Opis dzieła artystycznego

Oceniając artystyczny poziom zaprezentowanego nagrania zwróciłam uwagę na kilka aspektów, które należy podkreślić. Tak jak to miało miejsce w pierwszym przedstawionym nagraniu Doktorantka zaprezentowała się jako instrumentalistka świadoma, muzykalna i rozumiejąca istotę przekazu ekspresyjnego. Saksofonistka dobrze czuje prowadzenie frazy, umiejętnie buduje napięcia z towarzyszącą emocją, trafnie ukazując kulminację. Zaletą Pani Agnieszki Jutkiewicz jako instrumentalistka jest niewątpliwie dobre wycucie pulsu, a także zachowanie konsekwencji artykulacyjnej. Uważam, że część artystyczna przedstawionego dzieła jest na przyzwoitym poziomie, uwzględniając umiejętności emocjonalnego przekazu, rozumienia partytury z zachowaniem konsekwentnej stylistyki, a także wyobraźni, potrzebnej do zbudowania odpowiedniego klimatu pasującego do charakteru muzyki. Należy docenić dwie autorskie transkrypcje, w których podjęła próbę ukazania tych kompozycji w nowym wymiarze artystycznym. Realizując osobiste pomysły twórcze, w kompozycji Nebojšy Jovana Živković'a podjęła próbę skomponowania własnej kadencji. Ponadto, wprowadziła do utworu improwizowaną partię tradycyjnego bębna obręczowego. Doktorantka ma ciekawe pomysły i rozwiązania interpretacyjne, a także dojrzałe wycucie czasu w muzyce. Poziom trudności wybranych utworów w aspekcie techniczno-wykonawczych nie należy do zaawansowanych. Jakość prezentowanego nagrania mogłaby być lepiej dopracowana. Przedstawione nagranie posiada niedoskonałości intonacyjne w partii saksofonu, zarówno w postaci linearnego prowadzenia melodii – szczególnie w większych odległościach interwałowych prowadzonych w niższy rejestr, jak i wertykalnej relacji z fortepianem. Tak jak miało to miejsce w pierwszym nagraniu, wątpliwość budzi estetyka dźwięku, która nie ulega zmianie w proponowanych

utworach – brak różnorodności stylistycznej kompozycji z okresu baroku, impresjonizmu i muzyki ostatnich lat.

Ocena części opisowej

Praca pisemna, która jest integralną częścią dzieła artystycznego, nosi tytuł *Transkrypcja jako istotny element w rozwoju i popularyzacji saksofonu*. Po uzupełnieniu praca zawiera: wstęp, cztery rozdziały – zmodyfikowane i uzupełnione, zakończenie, aneks 1 – materiały nutowe dwóch autorskich transkrypcji na saksofon altowy, aneks 2 – katalog wybranych transkrypcji na saksofon w podziale na sześć rodzajów obsady wykonawczej: saksofon sopranowy i fortepian, saksofon altowy i fortepian, saksofon tenorowy i fortepian, saksofon barytonowy i fortepian, kwartet saksofonowy oraz saksofon solo. Rozdział pierwszy pozostał niezmieniony. Rozdział drugi – autorka scalila informacje rozdziału drugiego i trzeciego. Znajdziemy tu informacje z okresu powstania i rozwoju saksofonu na tle biografii konstruktora Adolphe'a Saxa w kontekście gospodarczo-politycznych uwarunkowań XIX w., a także przytoczenie znaczenia roli literatury transkrybowanej na saksofon, zarówno w kontekście pedagogicznym, jak i jego popularyzowania na światowych scenach muzycznych. Rozdział trzeci zawiera analizę i opis zagadnień wykonawczych trzech wybranych utworów, które zostały już wcześniej poddane transkrypcji przez innych autorów - Georg Philippe Telemann *Sonata a-moll* TWV 41:a3, Johann Sebastian Bach *Partita a-moll* BWV 1013, Claude Debussy *Syrinx*. Kontekst historyczny powstania poszczególnych utworów poprzedzony został notatkami biograficznymi kompozytorów, które powinny znaleźć się w przypisach pracy a nie w tekście zasadniczym. W rozdziale czwartym Doktorantka zawarła opis autorskich, dotąd niepublikowanych transkrypcji na saksofon. W oparciu o materiały źródłowe autorka dokonała opracowania utworów oryginalnie napisanych na marimbę i fortepian oraz altówkę i fortepian. Znajdziemy tutaj analizy zagadnień technicznych związanych z przeniesieniem na saksofon szczególnych technik gry na marimbie oraz instrumentach smyczkowych, tak aby ukazać jak największe spektrum możliwości sonorystycznych saksofonu. Z całą pewnością jest to pierwiastek badawczych poszukiwań oraz oryginalnych rozwiązań artystycznych. Zakończenie pracy jest lepiej dopracowane przez Doktorantkę (choć brakuje przypisu w użytym cytacie G. Goulda). W części opisowej pracy zabrakło podstawowych informacji na temat dołączonej płyty CD *Sax Scriptions*, gdzie i kiedy dokonano ponownych nagrań? Wykonawcy? Kto odpowiada za miks i mastering? Jaka jest kolejności prezentowanych utworów?

Autorka w pracy bardzo dobrze posługuje się językiem polskim. Korzysta również z bogatej bibliografii, a także ze stron internetowych. Szkoda, że pomimo dostrzeżenia w pierwszej recenzji niezręczności edytorskich, Doktorantka nie zwróciła uwagi na pozostawione jednoliterowe spójniki na końcu wierszy, które nie powinny mieć miejsca w pracy naukowej (np.: w, i, z, o, a): s.5, 6, 13, 15, 17, 18, 24, 29, 30, 31, 33, 35, 37, 38, 39, 40, 42, 44, 47, 49, 50, 57, 62, 63, 69, 73, 75, 78, 82, 85, 87, 89, 93, 98, 101, 103, 105, 111, 115, 117, 119, 133, 134, 165, 166. W pracy nie ma spójności odmiany zagranicznych nazwisk z użyciem lub bez apostrofu: np. Sax'a i Saxa (s. 33), C. Debusego (s. 43,50) i C. Debussy'ego (s.51), Jean-Marie Londeixa (s.51,78) i Jean-Marie Londeix'a (s.5, 78). Znajdziemy również puste, niepotrzebne przestrzenie: s.27, 28, 48, 52, 80, 84, 162, 167, 168.

Konkluzja

Uzupełniona praca doktorska Pani mgr Agnieszki Jutkiewicz w mojej ocenie jest merytorycznie znacznie bardziej kompletna. Przedstawione przez Autorkę dwie własne transkrypcje, które nie były jeszcze opracowane na saksofon, wprowadzają do dysertacji pierwiastek badawczy oraz ukazują oryginalne rozwiązania artystyczne zarówno w dziele artystycznym jak i w części opisowej.

W związku z powyższym stwierdzam, że na obecnym etapie rozprawy doktorskiej zostały spełnione wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z aneksowanymi zmianami) o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki - pracę doktorską mgr Agnieszki Jutkiewicz przyjmuję.

rozwiązań artystycznych zarówno w dziele artystycznym jak i w części opisowej. Ilość materiału własnych rozwiązań artystycznych, na przykład nowych autorskich transkrypcji, powinien być zbalansowany z ilością materiału już przedstawionego.

W związku z powyższym stwierdzam, że na obecnym etapie rozprawy doktorskiej nie zostały spełnione wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14.03.2003 roku (z aneksowanymi zmianami) o stopniach naukowych i tytułach oraz o stopniach i tytułach w zakresie sztuki, stawiane kandydatom do stopnia doktora sztuki. Na podstawie Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora, odwołuję się do *Rozdziału I, § 6., pkt 6.* i tym samym pracę doktorską mgr Agnieszki Jutkiewicz odsyłam do uzupełnienia merytorycznego.

Magdalena Jędrzejko-Bryniak